

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานำเสนอผลการวิจัย เรื่อง บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น : กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 บริบทพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 3 ผลการศึกษายบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น : กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 บริบทของประวัติความเป็นมาของชุมชน

บริบทของประวัติความเป็นมาของชุมชน

ชื่อของหมู่บ้านเป็นชื่อของนายพรานที่ล่าสัตว์ชื่อว่า ตาดอน ไม่มีความหมาย เป็นชุมชนมีอายุประมาณ 43 ปี เป็นสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างมากในการตั้งถิ่นฐานมีทั้งทรัพยากรป่า ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรสัตว์ป่า และดินมีความอุดมสมบูรณ์อย่างมากเหมาะแก่การทำการเกษตร ดังคำเปรียบที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ประวัติความเป็นมาของตำบลสะตอนในสมัยก่อนบริเวณของตำบลสะตอนจะเป็นป่าดงดิบทึบ โดยอยู่ในเขตของหมู่ 4 ตำบลทรายขาว อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าว่าเมื่อปี พ.ศ. 2513 ได้มีนายพรานชื่อตาดอนได้มาล่าสัตว์บริเวณตำบลสะตอนแล้วเกิดป่วยเป็นไข้ป่าแล้วได้เสียชีวิต เนื่องจากการเดินทางสมัยก่อนเดินทางด้วยทางเท้า การสัญจรไม่สะดวก ยังไม่มีถนน ชาวบ้านแถวนั้นจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านตาดอน แล้วได้เพี้ยน

มาเป็นระลอกในปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2517 ได้แยกจากเขตหมู่ 4 บ้านวังยาว ตำบลทรายขาว อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มาเป็นหมู่ 9 บ้านระลอก ตำบลทรายขาว อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เมื่อมีความเจริญมากขึ้น มีการอพยพของราษฎรเพิ่มมากขึ้นจึงได้แยกเป็นตำบลจากตำบลทรายขาว เป็นตำบลระลอก อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ตั้งและเปลี่ยนแปลงตำบลในท้องที่ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในชุมชนได้มีคนหลายพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นคนต่างพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มชาวอีสาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง การมาอยู่ของชาวบ้านส่วนใหญ่จะมาหาซื้อที่ทำกินแล้วก็สร้างบ้านอยู่แบบถาวร ในชุมชนมีการอยู่อาศัยเป็นกลุ่ม ๆ อยู่แบบเครือญาติเป็นครอบครัวใหญ่ มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีการแลกเปลี่ยนอาหารการกินใครมีอะไรก็นำมาแลกกัน เช่น ไปหาปลาเหลือจากกินก็นำมาแลกกับผักที่ปลูกมีข้าวอีกบ้านหนึ่ง แล้วก็ยังไปขายในตลาด ในอดีตมีการ “เอาแรง” กัน คือบ้านนี้มีการทำงานก็จะมีเพื่อนบ้านมาช่วยเมื่อทำเสร็จก็จะไป “ใช้แรง” ให้ โดยไม่มีการใช้เงินเป็นค่าจ้างทำให้ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนระลอกเป็นไปอย่างเรียบง่าย อยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน (เหล็ก จันทะวงษา, สัมภาษณ์. 2556)

บริบทของเศรษฐกิจของชุมชน

ชุมชนในอดีตเป็นชุมชนที่อยู่กับแบบง่าย ๆ ใช้หลักของการช่วยเหลือตนเอง เนื่องจากในอดีตหน่วยงานราชการยังไม่ได้เข้ามาในพื้นที่ยังเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ ชุมชน วัด ระบบเครือญาติอยู่แบบครอบครัวใหญ่มีสมาชิก พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย มีความรักความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านต่าง ๆ เช่น การทำมาหากิน การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานประเพณี สงกรานต์ ประเพณีบุญบั้งไฟ การพัฒนาในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง การตัดถนน ข้างถนน การสร้างศาลาวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน นอกจากนี้ระบบเครือญาติยังมีผลในการเลือกตั้งผู้นำชุมชนทั้งในอดีตถึงปัจจุบันอีกด้วย

ในอดีตวัดมีความสำคัญอย่างมากกับชุมชนเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน มีอิทธิพลต่อชีวิตคนในชุมชน และวิถีชีวิตเป็นสถานที่ทำให้คนในชุมชนสร้างความรักความสามัคคี การเรียนรู้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของชุมชน วัดระลอก ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยคนในชุมชนร่วมมือกันสร้างถือเป็นวัดที่มีความสำคัญอย่างมากในชุมชน ประชาชนได้ใช้วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ทำบุญเข้าพรรษา บวชนาค แห่เทียนเข้าพรรษา ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน เป็นต้น เป็นศูนย์รวมของความรักความสามัคคี ความปรองดองของผู้คนภายในชุมชน

การเดินทางในยุคนั้นใช้ทางเกวียนลำบากมาก สัมปทานป่าไม้ของบริษัทแห่งหนึ่งเข้ามาทำให้ชุมชนระลอกเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เริ่มมีคนเข้ามาในชุมชนประมาณปี พ.ศ. 2515-2517

เป็นถนนลูกรัง ไฟฟ้าก็เริ่มเข้ามาในปี พ.ศ. 2530 ชุมชนเริ่มมีการพัฒนาขึ้น มีรถโดยสารวิ่งในชุมชน ซึ่งเป็นของอดีตกำนันไสว บุญเยี่ยม

ในชุมชนมีหน่วยงานราชการจากอำเภอ ทหาร มาตั้งอยู่ข้างวัดสะตอน ซึ่งเป็นหน่วยงานของชุดปฏิบัติการที่ 11 (ขป. 11) ปัจจุบันแต่ละหน่วยงานก็เข้ามาพัฒนาตำบลสะตอนมีการสอนฝึกอาชีพให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสถานีตำรวจสะตอน โรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ (เป็นโรงเรียนขยายโอกาส) โรงเรียนสตรีวิทยาอุปถัมภ์ และโรงเรียนบ้านสวนส้ม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะตอน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวนส้ม ชุดควบคุมทหารพรานนาวิกโยธินที่ 2 (ขค. 2) ตั้งป้อมในชุมชนเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยอันเนื่องมาจากในยุคนั้นประเทศกัมพูชาเกิดสงครามกลางเมืองจึงทำให้มีการรุกร้าเข้ามาฝั่งไทย ผู้นำและคนในชุมชนมีความเข้มแข็ง ผสานสามัคคีกันมากขึ้นเพื่อปกป้องพื้นที่ของตนเอง

สมัยก่อนยังไม่มีการค้าขาย ส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนกันมากกว่า เช่น บ้านใครหาปลา มาก็นำมาแลกกับบ้านที่ปลูกผัก หากเหลือจากกินก็นำมาขายจึงทำให้เกิดการค้าขายกันขึ้นในกลุ่มเล็ก ๆ แล้วก็ได้มีการขยายเครือข่ายทำให้เกิดเป็นตลาด ซึ่งในปัจจุบันในชุมชนสะตอนมีตลาดสะตอน และตลาดบ้านสวนส้ม ประมาณปี พ.ศ. 2520 มีการค้าขายสินค้าทางการเกษตร สินค้าฟุ่มเฟือยเริ่มเข้ามาขายในชุมชนทั้งสดและผ่น เช่น ทีวี ตู้เย็น พัดลม หม้อหุงข้าวไฟฟ้า และอื่น ๆ แต่ละครัวเรือนเริ่มมีความต้องการสินค้าใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพราะจะรู้สึกถ้าสมัยหากไม่ได้ใช้สินค้านั้น เมื่อมีความต้องการใช้ในสินค้าใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ย่อมต้องลงทุนในอาชีพเพิ่มขึ้นตามลำดับ ในการลงทุนแต่ละครั้งมีทั้งได้กำไรและขาดทุน การที่จะหาเงินมาลงทุนคืนก็ต้องกู้ต้องหาเงินมากขึ้น ต้องออกหางานทำเพื่อหาเงินมาเพื่อการใช้จ่ายในสินค้านั้น เริ่มตั้งถิ่นฐานเพื่อออกหางานทำนอกพื้นที่ จากการสัมภาษณ์พบว่าในอดีตคนในชุมชนสะตอนส่วนใหญ่เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) อำเภอโป่งน้ำร้อน ส่วนหนี้้นอกระบบมีน้อย ปัจจุบันมีการกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้าน

ในอดีตการถือครองที่ดินในชุมชนสะตอนเป็นใบ บกท. 5 และ สปก. มีการทำมาหากินเท่าไรก็แจ้งที่ครอบครองเท่านั้น ปัจจุบันมีการแบ่งแยกออกไปให้ลูกหลานทำมาหากิน ที่ดินไม่มีการจับจองไว้ซื้อหรือขายกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้น ส่วนใหญ่ยังเป็นที่ดินของรัฐ และอยู่ในพื้นที่ของเขตทหารจึงทำให้เกิดปัญหาการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยชาวบ้านอ้างว่าได้ทำมาหากินมานานแล้วพอมีการวัดหลักเขตปรากฏว่าเป็นของเขตป่าสงวนและของทหารทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิในการถือครองที่ดิน ปัจจุบันพบว่าในชุมชนสะตอนมีการซื้อขายที่ดินกันมาก มีกลุ่มนายทุนเข้าซื้อเพื่อทำการเกษตร บ้างก็ซื้อเพื่อเก็งกำไร เนื่องจากในพื้นที่ของตำบลสะตอนมีการปลูกลำไยได้ผลผลิตดี และมีราคาแพง (บุญชู บุ่งทอง. สัมภาษณ์. 2556)

บริบทของวัฒนธรรมของชุมชน

อดีตมีความเชื่อเกี่ยวกับคาถาอาคมของขอม แต่มีความเชื่อในการใช้คาถาในการรักษาโรคมากกว่า เช่น การรักษาผู้ที่เป็นงูสวัด ตะขบกัด การเป่าสิริชะให้เด็กทารกที่ร้องเก่ง มีการไหว้ผีบรรพบุรุษ เช่น การแต่งงาน การทำบุญกลางบ้าน เพื่อขอพรให้ปกป้องคุ้มครองให้คนในชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้คนในชุมชนตำบลสะตอนมีการไหว้ศาลเจ้าพ่อผ้าขาวเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านของตำบลสะตอน ทำให้ในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข เป็นศาลที่ตั้งโดยคนในชุมชนมาช่วยกันสร้าง โดยมีพระมาบอกให้ตั้งแล้วหมู่บ้านจะมีแต่ความสุข ในอดีตศาลนี้ตั้งอยู่ตรงกลางถนน แล้วก็ได้มีการย้ายไปตั้งอยู่ข้าง ๆ ถนน ชุมชนสะตอนมีวัฒนธรรมการทอผ้าทอพิเศษประจำทุกปีคนในชุมชนได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ยังมีประเพณีบุญบั้งไฟเกิดขึ้นประมาณ พ.ศ. 2535 โดยนายเหล็ก จันทะวงษา เป็นผู้นำประเพณีบุญบั้งไฟมาซึ่งเป็นประเพณีหนึ่งของภาคอีสาน โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยาคันคาก เรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านได้กล่าวถึงการที่ชาวบ้านได้จัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชา พระยาแถน หรือเทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และมีความชื่นชอบไฟเป็นอย่างมาก หากหมู่บ้านใดไม่จัดการจัดงานบุญบั้งไฟบูชา ฝนก็จะไม่ตกถูกต้องตามฤดูกาล อาจก่อให้เกิดภัยพิบัติกับหมู่บ้านได้ ช่วงเวลาของประเพณีบุญบั้งไฟเดือนหกหรือพฤษภาคมของทุกปี (เหล็ก จันทะวงษา, สัมภาษณ์, 2556)

ชาวบ้านเชื่อว่ามิโลกมนุษย์ โลกเทวดา มนุษย์อยู่ใต้อิทธิพลของเทวดา การรำผีฟ้าเป็นการนับถือเทวดา และเรียกเทวดาว่า “แถน” เมื่อถือว่ามีแถนก็ถือว่า ผน ฟ้า ลม เป็นอิทธิพลของแถน หากทำให้แถนโปรดปราน มนุษย์ก็มีความสุขจึงมีพิธีบูชาแถน การจุดบั้งไฟก็อาจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่แสดงความเคารพหรือส่งสัญญาณความภักดีไปยังแถน ชาวอีสานจำนวนมากเชื่อว่าการจุดบั้งไฟเป็นการขอฝนจากพญาแถน และมีนิทานปรัมปราเช่นนี้อยู่ทั่วไป แต่ความเชื่อนี้ยังไม่พบหลักฐานที่แน่นอน นอกจากนี้ในวรรณกรรมอีสานยังมีความเชื่ออย่างหนึ่งคือ เรื่องพญาคันคาก หรือคางคกพญาคันคากได้รับกับพญาแถนจนชนะแล้วให้พญาแถนบันดาลฝนลงมาตกยังโลกมนุษย์ (บทความธรรมะ, ออนไลน์, 2556)

ในชุมชนจะใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต คือ สิล 5 ได้แก่ การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การละเว้นจากการลักขโมย นื้อฉล การละเว้นจากการประพฤติดิในกาม การละเว้นจากการพูดเท็จ และการละเว้นจากการดื่มเครื่องดองของเมา เป็นชุมชนที่ใช้พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ในวันพระก็จะไปทำบุญ เข้าสืลทั้งหญิงและชาย โดยเฉพาะในวันเข้าพรรษาจะมีการถือศีลกันมาก

ระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นเมื่อมีการค้าขายเข้ามามีความเจริญขึ้น โดยมีผลประโยชน์เป็นตัวตั้งทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เพื่อให้ได้ผลประโยชน์มาสู่ตัวเองและพวกพ้องมากที่สุด การเลือกตั้ง

ไม่ว่าจะเป็นการเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนันตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ล้วนแล้ว ใช้ระบบอุปถัมภ์

บริบทของการเมืองการปกครองของชุมชน

อดีตชุมชนมีการปกครองแบบนายบ้านเป็นศูนย์กลาง โดยยึดระบบเครือญาติเป็นส่วนใหญ่ ใครมีญาติมาก ก็จะได้บวกกับความสามารถความศรัทธาของชาวบ้าน มีอิทธิพลดีก็จะเป็นผู้นำหรือเป็นนายบ้าน มีบทบาทหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ในปัจจุบันการปกครองของหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นเหมือนพ่อบ้านคอยดูแลทุกข์สุขของลูกบ้าน

การปกครองท้องถิ่นเข้าเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นสภาตำบลสะท้อน ต่อมากระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 ให้เปลี่ยนฐานะสภาตำบลสะท้อน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน และมีผลบังคับเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2539 มีนายใบสี เทวโลก กำนันตำบลสะท้อนเป็นประธานคณะกรรมการ บริหารคนแรก และปัจจุบันมีนายใบสี เทวโลก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน ซึ่งมาจากเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำให้คนในชุมชน มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนมีการปรับปรุงดีขึ้น น้ำมีการนำระบบประปามาใช้ในการอุปโภคและบริโภค การขุดลอกคลองเพื่อเพิ่มการกักเก็บน้ำใช้ทางการเกษตร ในฤดูแล้ง ด้านไฟฟ้าการขยายเขตในพื้นที่ที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ การติดตั้งไฟส่องสว่างในชุมชนเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุการลักทรัพย์ในยามวิกาล เป็นต้น (ศิมาพร จันทรวงษ์, 2556 : 37)

บริบทของการบริหารจัดการปกครองชุมชน

ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเมืองระหว่างนักการเมืองด้วยกัน และผู้ใหญ่กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองทำให้ส่งผลต่องบประมาณการพัฒนาในชุมชน คนอยู่ขั้วเดียวกับนายฯ ก็จะได้งบประมาณมาก โครงการที่ขอรับการสนับสนุนก็จะได้รับการพิจารณาในการดำเนินการก่อน

ความสัมพันธ์ระหว่างท้องที่กับท้องถิ่นยังไม่ได้เท่าที่ควร การทำงานในการพัฒนาชุมชนก็ยังไม่ค่อยร่วมกันส่วนใหญ่ต่างคนต่างทำ ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาในชุมชน เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ผู้ที่เสียผลประโยชน์มากก็คือประชาชนในชุมชน ในส่วนของสภาองค์กรชุมชนกับท้องถิ่นยังมีการประสานงานกันน้อยมาก

ควรมีการประสานการบูรณาการระหว่างกลุ่มขัดแย้งโดยการใช้ยุทธศาสตร์การสร้างภาคประชาชนโดยมีสภาองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาทางการเมือง องค์การปกครองท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาร่วมกัน มีการสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ มีหลักที่สำคัญ เช่น การพูดคุยกันด้วยเหตุผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การสร้างเวทีพหุภาคีในฐานะที่เป็นหน่วยในการตัดสินใจ

ขับเคลื่อน การจัดเวทีสาธารณะประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างภาคประชาชน ในการรับรู้ การปรึกษาหารือ การตัดสินใจ และการร่วมรับผลประโยชน์ที่กินได้

มีการจัดตั้งกลไกองค์กรใหม่โดยการนำภาคีต่าง ๆ เข้าร่วมการทำงานร่วมกัน เช่น สภาองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาทางการเมือง องค์กรปกครองท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการองค์กรใหม่ควรมีองค์กรทุกภาคส่วนในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามี ส่วนร่วมและการตรวจสอบการทำงานขององค์กรโดยใช้ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการจัดองค์กรใหม่ให้มีความทันสมัย การบริการที่เกิดขึ้นกับ ทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความเป็นที่ดีขึ้น (สิมาพร จันทรวงษ์, 2556 : 38-39)

การก่อรูปสภาองค์กรชุมชนเขตตำบลสะตอน

การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนเขตตำบลสะตอนในครั้งแรกได้มีนางน้อย เปรมประสิทธิ์ และนางไฉไล ชูติภาสวรพงศ์ ได้ประสานกับกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาร่วมประชุม ในการประชุมครั้งนั้น ไม่มีเจ้าหน้าที่จากจังหวัดมาร่วมประชุม ได้ดำเนินการจัดตั้งกันเองโดยศึกษาจากคู่มือจากการเข้าร่วม ประชุมที่จังหวัดโดยให้งบประมาณเป็นเงินสดจำนวน 5,000 บาท ในการประชุมจัดตั้งสภาองค์กร ชุมชนตำบล ซึ่งก็ยังไม่มีความเข้าใจมากนัก จังหวัดบอกว่าสภาองค์กรชุมชนตำบลมีความ เข้มแข็ง เป็นสภาที่เกิดขึ้นเอง สามารถร่วมงานได้ และสรุปรายงานส่งให้จังหวัดได้ทุกครั้ง ในปีแรกก็ เหมือนจะไม่รอดแต่ก็มีกลุ่มของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เข้ามาร่วมรื้อย ก็ได้เรียนรู้งาน ว่ามันเหมือนกัน ก็ทำให้สภาองค์กรชุมชนสามารถอยู่ได้ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ที่ว่า “มันอะไรนะ งบก็ไม่เยอะแยะ เรียกไปแค่ประชุม” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557)

ในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอนก็เพื่อให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีเวทีเสวนาแต่ยังขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทำให้การดำเนินกิจกรรมของ สภาองค์กรชุมชนตำบลไม่สามารถดำเนินได้อย่างเป็นรูปธรรม ในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล สะตอนประกอบด้วยผู้แทนชุมชนจำนวน 29 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คนและที่ปรึกษาจำนวน 3 คน ดังต่อไปนี้

ที่ปรึกษาสภาองค์กรชุมชน

1. นายสมาน ทาแดง	กำนันตำบลสะตอน
2. นายสุชิน รุดดิษฐ์	อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน
3. นางอริสรา สัมฤทธิ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 10

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสภาองค์กรชุมชน

1. นายเหล็ก จันทะวงษา
2. ค.ต. ชัยพร วรลี

สมาชิกสภาองค์กรชุมชน

1. นางไฉไล ชูติภาสวรพงศ์ ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล
2. นายชาติรี ทองทาร์ก รองประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล
3. นายณรงค์ศักดิ์ วิเศษกุล รองประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล
4. นายเสริมพงษ์ ศรีจันทร์ เลขานุการสภาองค์กรชุมชนตำบล
5. นางสาววันเพ็ญ แก้วขอนแก่น สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
6. นางสาวพร เป้นแก้ว สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
7. นางสาวสมหมาย ศรีคำ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
8. นางสาวเกร็ดแก้ว ลาธุลี สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
9. นางสาวตรีทิพย์ ภูบรรสุข สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
10. นายจุล จำปา สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
11. นางสาวเสมอ ไม้่น้อย สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
12. นางสาวนฤมล รอดอยู่ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
13. นางสาวน้อย เปรมประสิทธิ์ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
14. นางสาวสมจันทร์ เปรมประสิทธิ์ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
15. นางสาววิไลวรรณ นิลสระคู สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
16. นางสาวกุลลาภ ทาแดง สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
17. นางสาวสีม่วง จันทร์กลาง สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
18. นางสาวสมควร อันตะโลก สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
19. นางสาวอด มาเชียงผา สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
20. นางสาวศรีประไพ บุญวิระธรรม สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
21. นายอรัญ นันทบุตร สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
22. นางสาวพร เป้นแก้ว สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
23. นางสาวมนทนา ขวัญปัญญา สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
24. นางสาวเสมอ ไม้่น้อย สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
25. นายวิจิตต์ อ๋ออินทร์ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
26. นายบุญจอม ทวยไรสง สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
27. นายสุเทพ บุญดีเล็ก สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
28. นางสาวแสงศิริ วิเศษกุล สมาชิกสภาองค์กรชุมชน
29. นางสาวประนอม วงศ์ศิริ สมาชิกสภาองค์กรชุมชน

เมื่อได้ดำเนินการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนเรียบร้อยแล้ว ได้ประชุม ปรึกษาหารือระหว่างสมาชิกในสภาองค์กรชุมชน ในประเด็นต่าง ๆ ที่เสนอมีการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น เข้าร่วมประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีที่สองมีกลุ่มของ ปตท. มาทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนสามารถอยู่ได้ เนื่องจากงานที่ขับเคลื่อนมีความคล้ายกัน ปีที่สามสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนแทบจะไม่ได้ขับเคลื่อน ประกอบกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมก็มีไม่เพียงพอ รวมถึงสมาชิกสภาองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “งบประมาณมันไม่สำคัญ แต่มันสำคัญที่คนร่วม หากมีงบประมาณแต่ขาดการมีส่วนร่วมก็ไม่สามารถทำกิจกรรมได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบลเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นต่อไป (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์. สัมภาษณ์. 2557)

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (n = 290)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	75	25.9
หญิง	215	74.1
รวม	290	100.0

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 74.1 ส่วนเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.9

ตาราง 3 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (n = 290)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 33 ปี	55	19.0
34 - 48 ปี	176	60.7
49 - 64 ปี	58	20.0
65 ปีขึ้นไป	1	0.3
รวม	290	100.0

จากตาราง 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุ 34-48 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 49 - 64 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.0 โดยทั้ง 2 ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 80.7

ตาราง 4 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา (n = 290)

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	5	1.7
ประถมศึกษา	227	78.3
มัธยมศึกษา/ ปวช.	50	17.2
ปวส./ อนุปริญญา	6	2.1
ปริญญาตรี	2	0.7
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	290	100.0

จากตาราง 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนส่วนใหญ่จะมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.2 และระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 2.1

ตาราง 5 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (n = 290)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรวม	113	39.0
รับจ้างทั่วไป	63	21.7
ค้าขาย	55	19.0
รับราชการ/ลูกจ้างราชการ/	2	0.7
รัฐวิสาหกิจ	6	2.1
พนักงานเอกชน	6	2.1
ธุรกิจส่วนตัว	23	7.9

ตาราง 5 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
แม่บ้าน	17	5.9
อื่นๆ	11	3.8
รวม	290	100.0

จากตาราง 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมารับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 21.7 และผู้ประกอบการค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 19.0

ตอนที่ 3 ผลการศึกษายาทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตย ท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะท้อน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในรายด้าน (n = 290)

รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น	1.98	0.685	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	4
2. การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น	2.82	0.776	การปฏิบัติปานกลาง	1
3. การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน	2.11	0.821	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	3
4. การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลัง ประชาธิปไตย	2.17	0.733	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	2
รวม	2.27	0.753	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	

จากตาราง 6 พบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{X} = 2.27$) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่า บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลมีการปฏิบัติปานกลาง 1 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

1. การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น ($\bar{x} = 2.82$)

และมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 3 ประเด็นดังนี้

2. การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย ($\bar{x} = 2.17$)

3. การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ($\bar{x} = 2.11$)

4. การจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น ($\bar{x} = 1.98$)

ปัจจัยและมาตรการเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น

จากผลการศึกษาในเชิงสำรวจมีข้อค้นพบว่า สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่นค่อนข้างน้อย เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าวที่สำคัญมี 7 ประการดังนี้

1. เงื่อนไขระยะเวลาในการจัดตั้ง
2. ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้ง
3. การวางตำแหน่งของสภาองค์กรชุมชน
4. งบประมาณ
5. สถานที่ในการจัดการประชุม
6. เวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน
7. ขาดการมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็น

7.1 เงื่อนไขระยะเวลาในการจัดตั้ง สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนถือเป็นสภาที่เกิดขึ้นโดยจัดตั้งกันเองโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ต้องการให้รีบจัดตั้งทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนไม่มีความพร้อม ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนยังมีน้อย กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “สภาองค์กรชุมชนตำบลไม่มีความพร้อมแล้วจะไปต่อได้อย่างไรการเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนตำบลหลายแห่งจึงเป็นลักษณะ “จับตั้ง”

7.2 ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้ง สภาองค์กรชุมชนตำบลตำบลในการจัดตั้งครั้งแรกจัดตั้งกันเองไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ ทำให้ขาดความเชื่อมั่น เกิดการเข้าใจผิดกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาจดแจ้งโดยคิดว่าต้องไ้งบประมาณ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “หากไม่มีผลประโยชน์ จ้างให้ก็ไม่มาหรอก ” ถ้าไม่มีผลประโยชน์ ชาวบ้านก็ไม่มีใครสนใจ

7.3 การวางตำแหน่งของสภาองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนค่อนข้างมีปัญหาในเรื่องการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ยังไม่เข้าใจการทำงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ไม่ไว้ใจกลัวแต่สภาจะเข้ามาตรวจสอบการทำงาน กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ขนาดผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ยังไม่เข้าใจสภาแล้วสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนจะขับเคลื่อนได้ไหม” หากสภาองค์กรชุมชนใดเป็นพันธมิตรขององค์กรปกครองท้องถิ่น

กระบวนการขับเคลื่อนต่าง ๆ ก็ก่อนที่จะเป็นไปอย่างราบรื่น ขณะที่องค์กรชุมชนใดมีลักษณะเป็นกลุ่มฝ่ายค้านขององค์กรปกครองท้องถิ่น ก็อาจจะไม่ได้รับการสนับสนุนหรืออาจมีปัญหาในเรื่องการติดต่อประสานงาน เป็นต้น

7.4 งบประมาณถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ในครั้งแรกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอได้รับงบประมาณในการจัดตั้งเพียง 5,000 บาท กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “โอ้ย คนมาประชุมตั้งเยอะแล้วจะพอไหม” ก็จ่ายค่าเบี้ยประชุมให้ เพราะชาวบ้านมาประชุมก็ต้องเสียเวลา ทั้งค่ากาแฟ ค่าน้ำ ค่ารถไปส่งงานก็ไม่เพียงพอแล้ว

7.5 สถานที่ในการจัดการประชุม สภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอยังไม่มีสถานที่ในการดำเนินงานของตนเอง บางครั้งก็ที่บ้านประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล

7.6 เวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน เนื่องจากชาวบ้านที่เป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน และต้อง “สวมหมวกหลายใบ” เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจึงจัดหาเวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชนได้ยาก อันเป็นผลให้สภาองค์กรชุมชนบางสภาฯ ไม่สามารถที่จะจัดประชุมได้

7.7 การประชุมในเวทีสภาองค์กรชุมชน สมาชิกในสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอ ยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อย กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ไม่มีเงินให้จะมาทำไมชุมชนยังยึดติดกับผลประโยชน์ของตัวเอง ยังไม่รู้ประโยชน์ของสาธารณะมันคืออะไร กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “หากมีงบประมาณ แต่ขาดคนร่วมสภาองค์กรชุมชนก็ไปต่อไม่ได้” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557)

ปัจจัยและมาตรการเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการทำงานสาธารณะของท้องถิ่น

จากผลการศึกษาในเชิงสำรวจมีข้อค้น พบว่าสภาองค์กรชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการงานสาธารณะของท้องถิ่นปานกลาง เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าวที่สำคัญคือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณในการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน กล่าวได้ว่าที่ผ่านมาสภาองค์กรชุมชน ยังขาดงบประมาณในการดำเนินงานอยู่ทำให้บางครั้งมีโครงการหรือมีกิจกรรมที่ดีและเป็นประโยชน์สำหรับตำบล โดยงบประมาณที่สนับสนุนเป็นของ พอช. แต่ก็ยังไม่เพียงพอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ได้สนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวได้ ทำให้สภาองค์กรชุมชนขาดศักยภาพ เป็นผลให้ทำให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมไม่มีความมั่นใจในการขับเคลื่อนงานของสภาองค์กรชุมชน จนกระทั่งนำไปสู่การถอนตัวจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชนในที่สุด กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “หากไม่มีงบประมาณ ก็ไม่สามารถขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนได้” (ชาตรี ทองทาร์ก, สัมภาษณ์, 2557)

ปัจจัยและมาตรการเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

จากผลการศึกษาในเชิงสำรวจมีข้อค้นพบว่าสภาองค์กรชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนค่อนข้างน้อย เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าวที่สำคัญคือ ขาดการมีส่วนร่วม กระบวนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนยังจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้นำภาคประชาชน ผู้มีบทบาทหลักในกำหนดกิจกรรมและตัดสินใจในการดำเนินเป็นหลัก อันเป็นผลให้ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นบางอย่างจึงไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ปัจจัยและมาตรการเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย

จากผลการศึกษาในเชิงสำรวจมีข้อค้นพบว่าสภาองค์กรชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตยค่อนข้างน้อย เมื่อนำมาศึกษาในเชิงคุณภาพจะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าวที่สำคัญมีดังนี้

1. การสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายของสภาองค์กรชุมชนยังมีน้อย ในการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้มีการขับเคลื่อนกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเป็นกระบวนการ

2. ประสานงาน

สมาชิกสภาองค์กรชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชน ทำให้การขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนยังไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.

2551

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทสภาองค์กรชุมชน ตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น ($n = 290$)

รายด้าน	$\bar{x}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชน	2.49	0.853	การปฏิบัติ ค่อนข้างน้อย	2
2. การประชุมสมาชิกสภาองค์กรชุมชน	2.57	0.719	การปฏิบัติ ค่อนข้างน้อย	1
3. การวางกติกาในการทำงานร่วมกันของกลุ่มสมาชิก	2.32	0.796	การปฏิบัติ ค่อนข้างน้อย	3
4. การรับจดแจ้งเข้ากลุ่มสภาองค์กรชุมชน	2.23	0.763	การปฏิบัติ ค่อนข้างน้อย	4
5. การส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมระดับจังหวัด	1.84	0.724	การปฏิบัติ ค่อนข้างน้อย	5
6. การส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมระดับภาค	1.37	0.599	การปฏิบัติ น้อย	6
7. การส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมระดับประเทศ	1.08	0.345	การปฏิบัติ น้อย	7
รวม	1.98	0.685	การปฏิบัติ ค่อนข้างน้อย	

จากตาราง 7 พบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น มีการปฏิบัติกิจกรรมค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{x} = 1.98$) และ เมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 5 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

1. การประชุมสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ($\bar{x} = 2.57$)
2. การสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชน ($\bar{x} = 2.49$)
3. การวางกติกาในการทำงานร่วมกันของกลุ่มสมาชิก ($\bar{x} = 2.32$)
4. การรับจดแจ้งเข้ากลุ่มสภาองค์กรชุมชน ($\bar{x} = 2.23$)
5. การส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมระดับจังหวัด ($\bar{x} = 1.84$)

และมีการปฏิบัติน้อย 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

6. การส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมระดับภาค ($\bar{x} = 1.37$)

7. การส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมระดับประเทศ ($\bar{x} = 1.08$)

จากการศึกษาพบว่าการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุ ดังนี้

การขับเคลื่อนภาคประชาสังคมของสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนยังมีการขับเคลื่อนน้อยมาก ในการจัดประชุมของสภาองค์กรชุมชนพบว่าสมาชิกเข้าร่วมน้อยมากจากประเด็นดังกล่าว สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ไม่รู้จะไปร่วมทำไม เพราะเสียเวลาและไม่ได้ผลประโยชน์อะไรเลย” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557) พบว่ามีกลุ่มที่ต้องการผลประโยชน์หากไม่มีผลประโยชน์ก็ไม่ร่วมกิจกรรม ซึ่งเรียกว่า กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) เป็นการรวมตัวของกลุ่มชนที่มีผลประโยชน์ได้ยึดถือเอาแนวอาชีพเดียวกันเป็นหลัก เมื่อการรวมตัวกันดำเนินไปได้ด้วยดี มีการจัดองค์การที่ดี มีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะสามารถสร้างพลังและเปลี่ยนแปลงกลายเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพล (Influence) และอำนาจ (Power) เหนือรัฐบาล เหนือผู้บริหารประเทศได้ พลังอำนาจที่นำมารวมไปถึงจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมในกลุ่มด้วย (International Encyclopedia of the Social Sciences, 1972 : 486)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทสภาองค์กรชุมชน ตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการงานสาธารณะของท้องถิ่น (n = 290)

รายด้าน	$\bar{x}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การส่งเสริมประเพณีบุญบั้งไฟ	3.69	0.676	การปฏิบัติค่อนข้างมาก	1
2. การส่งเสริมประเพณีสงกรานต์	3.68	0.664	การปฏิบัติค่อนข้างมาก	2
3. การส่งเสริมประเพณีแห่เทียน	2.81	0.871	การปฏิบัติปานกลาง	3
4. การรณรงค์การปลูกต้นไม้	2.11	0.893	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	4
5. การส่งเสริมการคัดแยกขยะ	1.83	0.776	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	5
ในชุมชน				
รวม	2.82	0.776	การปฏิบัติปานกลาง	

จากตาราง 8 พบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการงานสาธารณะของท้องถิ่น มีการปฏิบัติกิจกรรมปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 2.82$) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

1. การส่งเสริมประเพณีบุญบั้งไฟ ($\bar{x} = 3.69$)

2. การส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ ($\bar{x} = 3.68$)

มีการปฏิบัติปานกลาง 1 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

3. การส่งเสริมประเพณีแห่เทียน ($\bar{x} = 2.81$)

และมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

4. การรณรงค์การปลูกต้นไม้ ($\bar{x} = 2.11$)

5. การส่งเสริมการคัดแยกขยะในชุมชน ($\bar{x} = 1.83$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพมีข้อค้นพบว่า การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ในประเด็นการรณรงค์การปลูกต้นไม้ การส่งเสริมการคัดแยกขยะ เนื่องจากมีปัจจัยสาเหตุมาจาก

ในปีแรกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนมีการดำเนินกิจกรรมโดยมีหน่วยงานจาก พอช. สนับสนุนงบประมาณ แต่ในปีที่สอง ปีที่สามงบประมาณที่ให้การสนับสนุนไม่เพียงพอทำให้การดำเนินกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลไม่ต่อเนื่อง ทำให้กิจกรรมที่ดำเนินการไม่มีการต่อยอด เพื่อให้เกิดผลประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “งบประมาณไม่มี จะทำอะไรได้” (น้อย เปรมประสิทธิ์, สัมภาษณ์, 2557)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ($n = 290$)

กิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การจัดหาที่ทำกิน	1.55	0.937	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	4
2. การส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว	2.71	0.709	การปฏิบัติปานกลาง	1
3. การทำไบโอดีเซลจากน้ำมันทอดซ้ำเสื่อมสภาพ	1.97	0.888	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	3
4. การทำปุ๋ยน้ำหมัก	2.21	0.750	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	2
รวม	2.11	0.821	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	

จากตาราง 9 พบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{x} = 2.11$) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติปานกลาง 1 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

1. การส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว ($\bar{x} = 2.71$)

การปฏิบัติค่อนข้างน้อย 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

2. การทำปุ๋ยน้ำหมัก ($\bar{x} = 2.21$)
3. การทำไบโอดีเซลจากน้ำมันทอดซ้ำเสื่อมสภาพ ($\bar{x} = 1.97$)
4. การจัดหาที่ทำกิน ($\bar{x} = 2.21$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพมีข้อค้นพบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ในประเด็นการทำปุ๋ยน้ำหมัก การทำไบโอดีเซลจากน้ำมันทอดซ้ำเสื่อมสภาพ การจัดหาที่ทำกินเนื่องจากมีปัจจัยสาเหตุมาจาก

การบริหารจัดการของสภาองค์กรชุมชนยังไม่กระจายการดำเนินงานโดยทำเฉพาะกลุ่มทำให้เกิดผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม สมาชิกจึงไม่ได้รับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการประกอบกับงบประมาณที่รัฐบาล และองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่ได้สนับสนุนในกิจกรรมดังกล่าว จึงทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “งบประมาณไม่มี แล้วจะให้ทำอะไรกันนักหนา” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในด้านการแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย ($n = 290$)

กิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การแจกแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย	2.53	0.749	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	4
2. การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้ง	2.64	0.642	การปฏิบัติปานกลาง	3
3. การติดป้ายประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง	2.43	0.714	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	6
4. การจัดเวทีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	2.13	0.778	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	8

ตาราง 10 (ต่อ)

กิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
5. การร่วมจัดเวทีระดับตำบล	2.23	0.737	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	7
6. การสร้างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบล	2.07	0.761	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	9
7. การสร้างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในระดับอำเภอ	1.68	0.770	การปฏิบัติน้อย	13
8. การสร้างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด	1.49	0.790	การปฏิบัติน้อย	15
9. การเข้าร่วมเสนอปัญหาของอบต.	2.49	0.795	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	5
10. การประชุมชมหมู่บ้าน	2.87	0.737	การปฏิบัติปานกลาง	2
11. การติดตามปัญหาของหน่วยงาน	1.99	0.742	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	10
12. การเสนอปัญหาต่อ อบจ.	1.76	0.784	การปฏิบัติน้อย	11
13. การติดตามปัญหาต่อ อบจ.	1.70	0.683	การปฏิบัติน้อย	12
14. การร่วมประชุมกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน	3.00	0.620	การปฏิบัติปานกลาง	1
15. การประสานกับอำเภอ	1.65	0.705	การปฏิบัติน้อย	14
รวม	2.17	0.733	การปฏิบัติค่อนข้างน้อย	

จากตาราง 10 พบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น ในด้านการแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย มีการปฏิบัติกิจกรรมค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{x} = 2.17$) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่า

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติปานกลาง 3 ประเด็น โดยเรียงลำดับ ดังนี้

1. การร่วมประชุมกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{x} = 3.00$)
2. การประชุมชมหมู่บ้าน ($\bar{x} = 2.87$)
3. การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้ง ($\bar{x} = 2.64$)

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 7 ประเด็น โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ($\bar{x} = 2.17$)

4. การแจกแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ($\bar{x} = 2.53$)

5. การเข้าร่วมเสนอปัญหาของ อบต. ($\bar{x} = 2.49$)
6. การติดยาประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ($\bar{x} = 2.17$)
7. การร่วมจัดเวทีระดับตำบล ($\bar{x} = 2.23$)
8. การจัดเวทีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ($\bar{x} = 2.13$)
9. การสร้างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบล ($\bar{x} = 2.07$)
10. การติดตามปัญหาของหน่วยงาน ($\bar{x} = 1.99$)

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติน้อย 5 ประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้

11. การเสนอปัญหาต่อ อบจ. ($\bar{x} = 1.76$)
12. การติดตามปัญหาต่อ อบจ. ($\bar{x} = 1.70$)
13. การสร้างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในระดับอำเภอ ($\bar{x} = 1.68$)
14. การประสานกับอำเภอ ($\bar{x} = 1.65$)
15. การสร้างเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด ($\bar{x} = 1.49$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพมีข้อค้นพบว่า การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยเนื่องจากมีปัจจัยสาเหตุมาจาก

งบประมาณที่รัฐบาลสนับสนุนมีไม่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนตำบล พ.ศ. 2551 เช่น การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ประชาธิปไตยการเลือกตั้ง การแจกแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การติดยาประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง รวมทั้งการจัดเวทีในระดับตำบล การจัดเวทีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ในเรื่องของการเมือง หากมีการซื้อเสียงเราไปห้ามเค้าก็ไม่ได้ ในการรณรงค์ก็ร่วมรณรงค์การทำป้าย การพูดเราก็พูด กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “พูดก็พูดไปเถอะก็ไม่มีใครฟัง” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557) ทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นเป้าที่นักการเมืองระแวง การไปประสานงานสร้างความเป็นพันธมิตรกับท้องถิ่นก็ยาก ในเรื่องการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นยังไม่สามารถพัฒนาได้ในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นในการประชุม ท้องถิ่นก็ยังกำหนดให้คนในชุมชนไม่ได้ใช้สิทธิในการเสนอปัญหาในชุมชน กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ขนาด อบต.ยังไม่ใช้ประชาธิปไตยกับชุมชนเลย แล้วประชาธิปไตยท้องถิ่นจะพัฒนาได้อย่างไร” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557) ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่การดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ประชาธิปไตยก็เกิดขึ้นแล้ว กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า “การทำมาหากินนี้แหละ ประชาธิปไตย จะทำอะไรให้มีข้าว ปลา อาหาร นี่ต่างหากทำให้เราอยู่ได้” (ไฉไล ชูติภาสวรพงศ์, สัมภาษณ์, 2557)